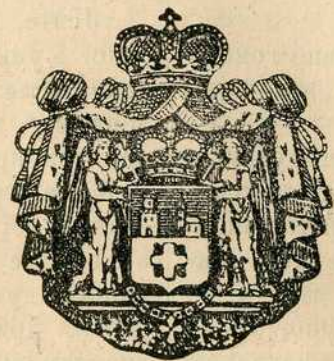

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број II

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 17. марта 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По замолници Његове Светости православнога Архиепископа Карловачкога, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног господина *Георгија Бранковића*, благоизволело је Његово Високопреосвештенство господин епископ Бачки *Митрофан Шевић* свршенога богослова Милоша Гајића рукоположити у светођурђевском храму у Новом Саду дана 9. (22.) марта т. г. за ђакона, а дана 10. (23.) марта за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Из моје збирке.

Проповед у недељу крстопоклону.

Крстѣ Христовѣ честный днѣсь предложенный видѣвши, поклонимся и вѣрно возвѣсѣлимся.

Слава на сједалну.

Тако, ето, призива св. Црква верне да се клањају крсту Христову, кога служитељи њени торжанствено износе на средину храма, да му се клањамо и целивамо

га уердно и побожно, седмице ове крстопоклоне, која обухвата уједно и средину самога великога поста, свете Четрдесетнице.

Ви сте сви сада, мили моји, у добу усиљена труда, подвига, лишења, жалости, што нераздвојно иду с дневима велика поста и тешка кајања.

Еле је стога и установила света наша Црква правом бригом и мудрошћу и љубављу материнском, да се, непосредним посматрањем крста Христова, сећамо уједно и Његових горких страдања, што их Он, Господ наш Исус Христос, за нас поднесе, и тиме се тешимо и храбримо. Када су Бога нашега, нас ради, на крст распели, како би ми и могли тада ма и часком само застати у подвигу, што га Њему у славу, а за спас душа наших, истрајним приносимо постом.

Ако би дакле когод, са слабости и немоћи људске, у посту, молитви и кајању можда чак и да посустане већ — ево му сада на сред светога храма живоноснога крста, да нас теши, храбри и снажи нас на даљи подвиг. Јер: сећаги се крста Христова, посмаграти га, знаменовати се њиме, клањати му се и целивати га — то

вам је ваистину најдивнија утеха души хришћанској у свима бедама и невољама живота земаљскога, најпоузданији кажинут њезин по трновитим стазама живота нравственога; те дакле и у тешку посту телесну њезин нај јачи наслон.

Та почујте само, како ли дивно говори о томе и сам данашњи, заиста величајни силакар.

Износи нам прво пред очи путника, хаџију, који тешким греде путем, усамљеним крајем, пустињом зар непрегаженом, и већ ће да поустане и клоне под омаром, жегом и запаром: кад на мах у по пута наиђе на свеже лиснато дрво, те се блажено одмори под хладвином и захлађем његовим, и онда орно и одважно наставља пут свој даље, и приспева му крају. Или нас сећа на цара победитеља, када се с бојишта враћа овенчан славом, те дворјани његови носе пред њиме заставе његове и његов скиптар, па онда и сам приспева, радујући се и веселећи се победи својој, па обрадује уједно и поданике своје. Тако и Господ наш, Исус Христос, који је смрт победио, шаље напред скиптар свој, царско знамење, животворачњий крстѣ, да нас обрадује и окрепи, и да нас расположи, да скорим и самога Њега, свемоћнога цара, радосно дочекамо и примимо.

Још се износи св. крст у средини велике Четрдесетнице и стога, што нас ова, са подвига својих, сећа на ону воду у Мери, што је не моглоше нити синови Израилјеви, који се дугим низом од четрдесет година тавореше по пустињи, јер беше та вода горка; а Господ показа Мојсеју дрво, те га метну у сред воде и вода поста слатка (П. Мојс. 15, 23—25). Тако и нас праведни Бог склања испред власти невидовнога Фараона, кушатеља сатане, води нас преко црнога мора и пустиње, постом од четрдесет дана, заслађујући нас на по пута посматрањем живоноснога крста свога, докле нас и к духовном Јерусалиму не доведе својим васкрсењем.

Или, како се крст назива још и дрветом живота, што он у ствари и јесте: а то дрво беше засађено у средини раја — то су и свети Оци и стога засадили

крсно дрво по сред свете Четрдесетнице, да би се тиме сећали уједно и лаконости Адамове, као и тога, да ко од овога дрвета кусао буде, не ће умрети, него ће оживети.

Јёлте, мили моји, све су ово од реда тако љупки, тако мили, тако матерински, тако темељни разлози, што ми у преполовљењу великога поста посматрамо спасоносни крст Господњи, и нарочито истављен на средини светога храма, да се о свакој тој побуди појединце, даје још и опсежније размишљати у хатар спасењу наших душа. Но како ипак сва та сравањења, држим, и оваким летимичним разматрањем није тешко појмити, то ћу вам ја притећи у помоћ, да мало подробније размислимо данаске о светом крсту, као дрвету живота.

Знате, да у средини раја старозаветнога беху засађена два особита дрвета. Дрво познавања добра и зла, и дрво живота. Ово дрво живота имађаше две нарочите силе у себи: с једне је стране таманило у оних, који од његова плода кусаху, сваку клицу и сваки зачетак и болести и смрти, с друге им је стране уједно и чудновато крепило снагу и телесну и духовну, развијајући у њима савршену пуноћу живота. Па тако дакле и духовно, тајанствено, благодатно дрво живота, свети крст Христов, имаде такођер дивну моћ, да у свију, који у Њега верују: с једне стране уништава зачетак смрти духовне и телесне; с друге пак стране, да им даде у наслеђе живот вечни, као пуноћу живота духовног и телесног.

Тело наших прародитеља, Адама и Еве, имађаше услова, да остане бесмртно. Тело њихово, уз извесне услове, није требало умрети. Дух се њихов, можемо рећи, битно разликовао од нашега духа. Духу је Бог подарио бесмртност; уништити дух, одузети му живот, нико не може. Па ипак, као што по тело наше има смрти, тако и дух може обамрети — и то је онда нравствена, морална смрт. Тело наше разорава болест, а дух нам може разорити грех. Да су дакле прародитељи наши задржали били стављени им услов, послушност према Богу Творцу, тело њихово, једући са др-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вета живота, не само што не би било изумрло, него би се биле преобратило у тело духовно (I. Кор. 15, 44), коме већ више никаква смрт не би била могла нахудити. Како су пак они пали у грех, а како је плод с дрвета живота онде у рају имао моћ, да се противи и самој разоравајућој сили греха, те чинити бесмртним и само грешно тело — то је онда Бог изагнао грешнога Адама из раја и тога ради; да не когдa прострeтa ркa своју, и возметa штa дрeвa жизни, и снeштa, и живкe вeдeтa во вeккe (I. Мојс. 3, 22).

И дрво живота духовнога имаде такођер моћ да утамани и затоми извор смрти, телесне и духовне, у души и телу грехом заражених, који тиме примише у себе, као плату за грех (Римљ. 6, 23), семе смрти. Јер у хришћана, који се с Христом погребеше крштењем у смрт (Римљ. 6, 4), који с вером и љубављу кусају плод, што сазредне на крсту живодавном, који теже да се животом подвижничким, разапну с Христом (Гал. 2, 19.), и који живе вером Сина Божјега (Гал. 2, 20) — у тих Спаситељ наш, постепено такођер уништава самрт, и телесну и духовну. Јер у колико се у њих стари човек разаше с Христом (Римљ. 6, 6), у колико они распну у себи тело са сластима и жељама (Гал. 5, 24), и приме у себе дух распетог и умрлог Христа: у њих у толико почиње нестајати тело греха (Римљ. 6, 6), они стану себе држати да су мртви греху, а живи Богу у Христу Исусу Господу нашем (Римљ. 6, 11), нити они слушају више грех у сластима његовим (— 12), нити дају удова својих греху за оружје неправде; него дају себе Богу, као који су живи из мртвих, и уде своје Богу за оружје правде (— 13). Као што је, другим речима, телесно распети, и још више, умрли, мртав за сваки покрет страсти и похота својега тела — тако исто и хришћани, распети с Христом, већ на земљи угушују у себи сваку склоност к страстима и похотама својега тела. Али не само да нравствено умртвљавају у себи свако зачеће греха — блуд, нечистоту, сласт, злу жељу и лакомство (Кол. 3, 5), и одбацују од себе гнев, љутину, пакост,

хулење, срамотне речи из уста својих (— 8); него се у њима, Христа ради, разапне свет и они свету (Гал. 6, 14), те за њих ни искушење ни икакво лукавство кушатељево нема више никакве силе ни снаге. У њих се, друкче речено, светим крштењем, телом и крвљу Христовом и светим богоугодним животом, образује зрно и семе, из кога се онда, по васкрсењу, рађа тело духовно (I. Кор. 15, 37—46).

Но сила дрвета живота у рају старозаветноме није давала телу човељем само бесмртност. Пуноћа живота не лежи само у бесмртности. Може когод бити и бесмртан, па ипак да не живи: онај, који живи животом трошним, развратним немоћним, бесплодним, тај дакако као да и није жив. Стога је дакле дрво живота, као дрво живота, давало телу човељем не само бесмртност, него и саму пуноћу живота. Ко би од његових плодова јео, не само да на њега не би наилазило растројство болести и смрти, него би уједно увек уживао и у наслади здрава живота, био би стално крeпкe снаге, увек лаган и свеж и оран за рад, и нестало би било по њега ограничења, што их нама ставља простор и време, и узвисио би се над препоне и препреке, што нас са тих ограничења сретaju у пословима нашим. Једном речи: плодови дрвета живота гребали су били да утамане уједно и грубу душевну природу тела човељега, те би то тело дакле преобратили били у тело духовно, слично прослављеному телу Исуса Христа

Исто тако и дрво живота духовнога, живодавни крст Христов, онима, који крeпкo верују у Христа, на њему распетог, даје не само бесмртност духовну и телесну, стамањујући у њима греховни зачетак смрти; него им подарује уједно и сву пуноћу живота духовног и телесног.

Ко с вером погледа на овај царски жезао, те је умрло за грех — тај има плод свој на посвећење, а крај: живот вечни (Римљ. 6, 22). Они се промењују обновљењем ума својега, те могу кушати, које је добра и угодна и савршена воља Божја (12, 2). У њих се јавља премудрост одозго, најпре чиста, а по том мирна, кратка, покорна, пуна милости и добрих

плодова и нелицемерна (Јак. 3, 17). Они се облаче у новог човека, који је саздан по Богу у правди и у светињи истине (Ефес. 4, 24), и у животу њихову јављају се разни духовни плодови, који нам казују, колико је у њих здрав, правилан, задовољан, блажен живот већ овде на земљи. Они само на то мисле и помишљају, што је год истинито, што је год поштено, што је год праведно, што је год пречисто, што је год прељубазно, што је год славно и што је год похвално (Филип. 4, 8). У њих се јавља род духовни: љубав, радост, мир, трпљење, доброта, милост, вера, кротост, уздржање (Галат. 5, 22. 23). — И не само да се тим начином душа њихова радује тој дивној пуноћи живота, него, са тога духовнога богомољства, и сама тела њихова постају живом, светом, угодном жртвом Богу (Римљ. 12, 1). По вољи духа, они све своје силе напрежу на служење Богу и ближњима, устима служе Богу и упућују и поучавају ближње, рукама служе потребама цркве и ближњих. А носећи тим начином већ овде у себи семе тела духовнога, Господ ће Исус Христос, у вечности „преобразити наше понижено тело да буде једнако телу славе Његове“ (Филип. 3, 21).

Еле душе и тела с Христом распетих истинитих хришћана, примају тим начином од овога дрвета живота сву пуноћу живота и моћи, која се већ овде, у животу њихову, пуну виших правствених савршенстава, јавља, да се онда нарочито у вечности горе, покаже у свој својој величини и зрелости.

Ето вам дакле, мили моји, дивних и спасоносних плодова овога дрвета живота; хвалу дајте дакле свејој Матери Цркви, што вам га нарочито сада у сред труднога великога поста износи, да му се клањате и њиме се крепите. Користите се плодовима живодавнога дрвета тога, слободан вам је пут к њему: нема ту херувима да вам брани к њему доћи пламеним мачем — пламенне дршке плаци дастъ.

Нека дакле буде у нас пуно одлучности и одважности, да истрајним постом, искреним кајањем, чистим правственим животом, што ближе приђемо небесноме Узору своме,

божастеноме Крстоносцу Христу; као што се и молимо увек у заамвној молитви литургија пређеосвећених поста овога четрдневнога, да Бог свемилостиви и нама даде: подвигомъ добрымъ подвижатиса, те чение поста совершити, крѣс нераздрѣннѣ себюсти, глазы невидимыхъ змѣвѣз сокрѣшити, повѣдителемъ же грѣса ѡвѣтитиса, ѡ неосвѣдѣннѣ достигнѣти поклонитиса ѡ скатомъ воскресѣнѣю. Амин.

Др. Владимир Димитријевић.

Што је добро?

Српским народним пословицама

истумачио др. Данило Трбојевић.

(Наставак.)

Да ко међу тијем узмогне другима помагати „не само збором већ, и твором,“ треба прије свега имати средства за то. Како се помоћ састоји најобичније у давању, а давати опет може само онај, који сâм нешто има, треба да сваки онај, који жели другоме помагати, има неки умутак. „Прво да имаш, а онда да умијеш,“ јер „ко ништа нема, ништа и не вриједи.“ А није ти потребан имутак само за те, ма да „свака утробица о свом гркљану виси,“ већ ти треба и за друге. „Пуна рука свачија друга, а празна ничија“.

Колико вриједи имутак, најбоље ћемо се увјерити, ако промотримо, његову противност, на име неимаштину. Доиста, браћо моја, „тешка је немоћ шупаљ тоболац“, као што је и „празна рука мртвој друга“, јер не може помоћи нити ономе, чија је, а камо ли коме другоме. За то и „с празном руком никуда човјек није пристао“.

Но није то главна мана потребе, што од ње нема ни за кога помоћи. Већа је мана свакако, што потреба и неимаштина редовито заводе на зло. Знате наиме сви, да у нас људи има неких потреба, које се морају задовољити, ако хоћемо да останемо на животу. Јер је пак у свакога од нас жеља за животом, која је од природе у нас усађена, тако јака, да јој нијесмо кадри одољети, не можемо

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.BS

да одолимо ни недостатку онога, што нам за тај живот нужно треба. То је у првом реду јело и пиће. „Трбух не зна за шалу“, и „од гладна трбуха нема горе невоље“. А што хоће гладан трбух? „Што слијеп жели, него да би видио“, што ли гладан трбух, него да би се нахранио? Али чим и одакле? Чим год. „Гладну човјеку слатке су и дивљаке“. Али ако ништа нема, он се тијем не ће моћи задовољити. Не мари он, што „чеса није, ни цар не ије“, он хоће на сваки начин да се напуни. Баш тога ради, што „потреба очију нема,“ и јест „неимање јаче од цара“. А то је опет главни разлог, да „просјака не милује ни онај, који га је родио,“ већ на њ и „на нејачицу сватко насрће“. Збиља је „сиромашан човјек готов ђаво“, док „на сиромаштво свако зло иде, свака рђа пријања“, а особито за то, што се „сиромаштво не да сакрити као ни шуга“. Па кад видимо, да је имутак толико вриједан, настојаћемо, наравски, да га и стечемо. Ту су два пута: 1) стјецање онога чега још немамо, и 2) чување онога, што смо већ стекли. За стјецање у ужем је особито важан добитак. Тога ради је „боље и на мекињама добити, него на злату штетовати“. Али док још немаш у руци, немој мислити, да ти добитак много вриједи! „Једно *имам* више вриједи него десет *добитку!*“ Код стјецања дакле — као и код чувања — морамо, ако друкчије није могуће, почети с малијем, али сигурнијем. „Ко не купи мрвице, не ће стећи пунице;“ тако и онај, „ко не чува мало, не може ни доста имати“. Што се пак тиче тога, како стоји штедња према радњи, морам вам рећи, да „штедња ваља колико и радња,“ јер „ако не уштеди, не уради“; а у врло много случајева „мучније је сачувати него стећи“, ма да је одређена „радња за човјека, а штедња за жену“.

Као што човјек мора што прије почети радити, не би ли што стекао, тако мора рекосмо, и што прије да се научи штедјети. „Док имаш, донде штеди!“ Јер „ако човјек не штеди сврх вреће и сврх пјла, залуду штеди, кад је у дно“. А састоји се она у томе, да човјек оно, што је већ

стекао, чува и од другијех и од себе. Од другијех за то, што „пусто млијеко и пси лочу“; оно истина, „што многи жуде, тешко се бљуде“, али се баш тога ради и мора особито да чува. А од себе ће опет моћи човјек нешто сачувати на тај начин, ако се одриче оних потреба, без којих може бити — „што човјек не потроши, оно је добио“ —, и ако буде већ за рана имао на уму оне дане, у које, било због старости, било због каква непредвиђена зла, не ће више бити кадар стјецати. Јер ће међутијем и тада требати да подмирује своје главне потребе, то му већ из рана ваља почети штедјети. А штедјеће са свом пажњом, која му је потребна, имајући вазда у памети, да „није ничија кеса море, да се не би дала преграбити“, и да се много дубља која ствар, н. пр. „и бунар преграби“. Ако не би хтио ко на ово пазити, већ би се, имајући доста блага, разметао с њиме, нека особито добро утуви, да „није сиромаш онај, који нигда није имао, него онај, који је имао, па изгубио“. Ако ме сада не разумије, разумјеће ме на своју велику штету — касније.

Нештедњи и расипању веома је близу и често селење. Као што камен „који се често премеће, не ће маховином обрасти“, тако се и човјек, који често сели с једнога мјеста на друго, не ће обогатити. Но не само што се потуцањем „од немила до недрага“ не може никада ништа стећи, већ се тако обично изгуби и оно, што се дотле стекло. Доиста, „често је селење расуло,“ и само „двапут селити на брзо и један пут изгорјети све једно је“.

Међутијем, стјечући имутак, не смијемо никада заборавити, за што га стјечемо. Морамо увијек имати на уму, да нам је имутак нуждан само као средство, да њим што више не само себи, већ и другима користимо, а никако не можда као сврха. За то не смијемо нигда у том стјецању превршити праве мјере. Не смијемо никада „имати већи глад него трбух“, те можда превине тежити за благом. „Новац је душогубац“ — „Не рађамо се, да ијемо, него ијемо, да живимо“, и

ја вас увјеравам, да је много „више људи помрло од јела и пића, него од глади и од жеђе.“ „Наги смо на овај свијет дошли, наги ћемо с њега и отићи“, за што дакле да будемо лакоми?

Има још и други један, и то на разуму основан разлог, за што не смијемо бити лакоми, већ се морамо с малим задовољити. Стећи поштеним начином огroman имутак редовно је ствар веома тешка, да не речем немогућа. Разуман човјек пак, кад види, да не може „главом кроза зид“, да је њешто за њ немогуће, он то не ће ни тражити, већ ће се рађе с малијем задовољити. А и заиста, „боље је мало, а добро, него ли много, а злочество“. Такво задовољство није ни по што сиромаштво, већ то је истом право богатство. Јер „није богат, ко много има, него ко мало жуди“, као што опет с друге стране „сиромах је, не ко мало има, него ко много жуди“. Човјеку на име „у мало може бити доста, а у доста мало“, према томе, какве је памети. Оному, који је с малијем задовољан, вреднији је један динар, него незадовољнику хиљада динара, јер „лакомцу је вагда мало“. Н. пр. „путник уморан узјахаће на осла, кад не налази коња;“ тако ће и онај, који је кадар с малијем се задовољити, знати сам себе да утјешу ријечима: „Кад не можеш гонити вола, а ти осла“, и „ако не можеш једрити, а ти вози!“ Видећи на име око себе, како „мале птице мала гњијезда вију“, овакав човјек, па био он највећи сиромашак, радо се задовољава с оним, што има, јер зна, да „коме није у ораху, није ни у товару“, и да је „боља и бобова слама, него празне јасле.“ А то његово задовољство потпомаже још и то, што је и сувише често има прилике увјерити се, да, као што год „хрт, који два зеца тјера, ни једнога не улови“, тако редовно и човјек, „који иште боље, налази горе.“

Ако овакав човек случајно (а то се може свакому догодити) западне у какву невољу, то он, добро знајући, да „што је било, то је прошло, а што ће доћи, и то ће проћи“, тјешу се у злу увијек са „што би, би“. Та му је утјеха тим

лакша, што види, гдје „невоља редом иде“, те „мање више сватко има свога врана;“ по готово, гдје је још многи и „многи болестан, али не јечи“. Па како увијек „иза кише буде и сунца“, и „за злијем се временом добро чека“, то и он паметно рачуна, да ће и његово зло морати проћи, те мудро мисли у себи: „Доћи ће и мени Божић;“ „протећи ће вода и на моју воденицу“. На тај је начин кадар он и највеће зло и невољу схватити као неко добро. Та „свакоме злу смрт је лијек!“ На што тећи дакле, кад ће „свега бити и претећи, а нас ће нестати“?

Али не суди тако човјек незадовољник и лакомац. Он не мисли ни на што друго, осим на то, како би још стекао. Такав човјек умије често стећи толико, да сам не зна, колико има, и људи га зову због тога богаташем. А је ли то збиља прави богаташ? Ја велим, да није; та за право „не има ништа, кому није ништа доста“. А уз то је такав човјек „пун брига као шипак трица“, јер се брине не само за то, како ће свој имутак повећати, него и како ће оно, што је већ стекао, сачувати. У таква човјека нема никада правога весеља, а ми знамо, да само „весело срце куђељу преде“, што више, да „и злу срећу добро срце мање чини“.

С лакомством је обично удружена још једна друга мана, која је гаднија и од самога лакомства, а то је шкртост. Док на име лакомац иде за тијем, да што више стече, може он то да ради због својега љепшега и угоднијега живота. У том случају није оно благо, што га стјече, сврха његова рада, већ тек средство; он на име не тече благо блага ради, већ због тога да за њ потребне ствари набави. У таквим случајевима, који су иначе код лакомаца доста ријетки, можемо лакомаца звати штедљивим. У највише пак случајева је лакомац уједно шкртац, јер „бијеле новце“, што их тече и грчевито прикупља, не „оставља за црне дане“, већ за то, да их гледа, да се с њима разговара и забавља. Непосредна штета шкртости је у том, што шкр-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тац жалећи дати за неку нужну ствар мало новаца, мора послѣје дати много више, јер „због једнога чавла изгуби се плоча, а због плоче коњ, а због коња коњик“. Тако редовито „тврђ више даје, а лијен даље каса“, те се често догађа да буде и „мала лакомост велика штета“.

Ја мислим, да послѣје овога, што сам вам напоменуо о лакомству, нико од вас не сумња о том, да је лакомство грдно зло, којега се особито морамо чувати. А велико је зло, како смо мало прије видјели, и неимаштина. Али које је ипак од та два зла веће? Свакако ово пошљедње, те ја мислим, да сам властан рећи свакоме од вас: „Боље је, да ти рекну: лакомче, него ли неималче“.

(Наставиће се.)

Из историје деобе наше са Румунима.

(Свршетак.)

Но поред свега тога, што су наши сабори свако румунско потраживање гледе наших манастира одбили, с разлога јер су чисто српске црквене задужбине, које не могу бити ни предмет претреса при деоби нашој с Румунима, — остао је манастир *Ходош* и после установљене румунске митрополије, и после деобе наше с Румунима, под јурисдикцијом и у поседу Арадске дијецезе. А ми нисмо ништа чинили да се манастир *Ходош* врати под јурисдикцију и у посед наш. Задовољавали смо се и онда, као и после, закључцима. Задовољили смо се и тиме, да манастир *Ходош* уврстимо — као свој — у саборски изборни ред г. 1870., а г. 1871. да га инвентарисемо.*

До г. 1877. у ствари манастира *Ходоша* није ништа рађено, и ако је сабор 1874. и 1875. био на окупу.

По шематизму Темишварске епархије за 1897. г (стр. 34.):

„Године 1877. обратио се је био блажено-

* У урученем митрополитском записнику од те године, под Бр. 87., забележено је: „Министар богочасти и просвете (описом од 22. јануара Бр. 1507.) шаље жалбу романског епископа у Араду, што је одбор сабора српског имање манастира *Ходоша* инвентирао, — искајући разјашњење у тој ствари.“ — Какво је разјашњење дато, не знамо, јер у Архиви нема никаквих списа, који би се на овај предмет односили. Шта више, нема ни министровог отписа.

почивши патријарх српски Прокопије Ивачковић на архиепископа и митрополита романског Мирона Романа ради предаје овог манастира у подвлашће епархије темишварске, оснивајући свој захтев на томе, што Срби нису хтели пристати на сабору 1865. и пригодном заједничком делегацијоног саветовања 1871. године на то, да се и један банатски манастир преда у својину Романима. — Одговор на ову представку није нам познат. Али се лако даје погодити, кад су Романи и данас у поседу тога манастира. Без парнице се такви предмети не пуштају из поседа.“

Тек г. 1879. у саборској седници 24. септембра, ставио је посланик Димитрије Крестић на председништво сабора ову интерпелацију:

„Приликом деобе између српске јерархије с једне стране, и романске јерархије с друге стране, остало је питање српског манастира „*Ходоша*“ нерешено, те се тај манастир и данас налази у штатусу у ком се приликом деобе затекао.“

„Овоме славном сабору спада поглавито у делокруг и то: да народне задужбине очува и потомцима у аманет остави!“

„Могу слободно казати, да се наш народ за судбину тог манастира здраво распитује, и да се баш од овога сабора нада, да питање тог манастира, те чисто српске задужбине, по српски народ једном повољно реши.“

„Из обзира дакле што питање тог манастира не може и даље нерешено остати; но напротив да је крајње време настало, да се овој по српски народ шкољивој неизвесности крај учини;“

„Из обзира што овај манастир, поред свега тога, да се за исту српску задужбину сматрати мора, да према кривом положају своје „*de facto*“ засад романској јерархији припада, па пошто овим провлачењем и дуготрајањем овог неприродног стања онострану српски народ знатну материјалну штету трпи;“

„И најпосле из обзира, што се одржањем садашњег неприродног и незаконитог стања моралан углед славног сабора слаби, и што ондашњи Срби, видев нашу немоћ, дан на дан све већма духом клоне; узимам себи слободу славно председништво запитати:“

1. Да ли су се дотични саборски органи, споразумно с органима романске делегације по-

старали, да се питање манастира Ходоша, те чисто српске задужбине, још за трајања ове сесије у претрес узети и решити може?

2. Ако то досад није учињено, какве су сметње и препоне томе на путу стајале, хоће ли се исто скоро одклонити, и овај сабор у положај ставити, да то питање што пре у претрес узме и реши?

3. Зна ли славно председништво, куда приходи манастира „Ходош“ сад утичу, на какве се цели употребљавају, и донде док се исти манастир српској јерархији по праву у фактични посед не уступи?“ —

Патријарх Маширевић, као председник сабора, одговорио је на ову интерпелацију у саборској седници 22. октобра и. г. овако:

„На 1.) Српска делегација — јер држим, да је то онај саборски орган, на који г. интерпелант мисли — није имала овлашћења, ни упутства да сабору икакве предлоге у погледу манастира Ходоша подноси, а није га могла имати већ стога, што се питање уступака манастира решеним сматрало има, и што сабор само има да одреди хоће ли се, кад ће се, и којим путем ће се реинкорпорација манастира Ходоша у српску митрополитску област покушати.

„На 2.) Пошто сам горе стање ствари гледе манастира Ходоша изложио, то је славни сабор стављен тиме у положај, да питање реинкорпорације манастира Ходоша реши; и најпосле

„На 3.) Председништво не зна, куда приходи манастира Ходоша сад утичу и на какве се цели употребљавају, а то не зна зато, што манастир Ходош стоји под јурисдикцијом епископа Арадског, који стоји под врховном црквеном власти митрополита романског, а не српског, и по томе није овоме, него ономе одговоран.

„Молим, да славни сабор одговор овај на знање узети изволи.“

Пошто интерпелант није присуан био, сабор је узео овај одговор на знање; али је у седници 26. октобра и. г. закључком изрекао ово:

„Сабор, стојећи и сада на темељу саборског меморандума од 1865., *сматра питање својине манастира решеним*, и по томе не може о отуђењу и једног манастира ни говора бити.

„По томе, *не саизвољавајући на то, да се српска саборска делегација у погледу ши-*

тања манастира у преговоре са романском делегацијом упушта, упућује уједно Саборски Одбор, да учини нужне кораке, да се манастир Ходош, као српска задужбина и српско народно црквено добро у посед српске јерархије врати!“

Је ли Саб. Одбор што чинио после овога закључка, ми не знамо. Но да је дужан био много и брзо чинити — изван сумње је.

*

Манастир Ходош је и данас под јурисдикцијом Арадске дијецезе и у фактичном поседу Румуна. До г. 1887. био је у њему настојатељ Србин, архимандрит Корнелије Живковић, који се тамо затекао још од г. 1853., дакле из времена пре оснивања румунске митрополије. Г. 1887. премештен је исти архимандрит у манастир Месић. Неки тај премештај, по опаком занату своје демагошке агитације, са највећом малициозношћу приписују Његовој Светости патријарху Георгију Бранковићу, као тадашњем епископу Темешварском, ма да под јурисдикцијом овога нити је био архимандрит Живковић, нити манастир Месић.

Да Живковић није премештен из Ходоша по одредби Његове Светости, доказује његова молба из г. 1886., поднесена тадашњем патријарху Герману Анђелићу, којом је молио *патријарха*: „да буде примљен у српску православну хијерархију, (Карловачку Митрополију), па евентуално и за епископа изабран.“* Сведочи надаље и његова брзојавна захвалница, којом *изјављује*, да с благодарношћу прима настојатељство манастира Месића, *сходно закључку епископске конференције*.**

Архимандрит Живковић је био премештен из Ходоша у Месић на своју жељу и молбу, (коју је, пре писмене, усмено изјавио патријарху Герману Анђелићу, кад је овај 1886. г. једном приликом посетио Ходош). Премештен је по вољи патријарха Германа, по приставку *Вршачког* епископа, (у чијој дијецези је Месић) и по закључку епископске конференције. —

Но, да је архимандрит Живковић остао и до данас, као што је жив, у Ходошу, зар би тиме ствар Ходоша имала други вид, него што га има и у каквом је стању и данас? Зар не би манастир Ходош и данас, као што је и за време настојатељства Живковићева, подносио рачуне манастирске Арадској епархијској власти и стајао под јурисдикцијом и у

* Архива: Бр. М. 797. ех 1886.

** Ibid. Уручени записник Бр. М. 39. ех 1887. Списана нема, а нема ни записника ни ове, као ни једне друге епископске конференције.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www поседу те дијецезе, као што је стајао и за настојатељства Живковићева? Манимо се самообмањивања, него приоимо раду и послу, који је од јединог и одлучног значаја и вредности у питању манастира Ходоша и његове реинкорпорације нашој Митрополији.

Данашњи Саборски Одбор се од новијег времена бави с тим питањем. Шта је све чинио и шта чини у тој ствари, — није још за јавност. Можда ће људи, који су, ради већег и лепшег шаренила, у програм своје странке унели и ствар манастира Ходоша, — рећи, да је Саборски Одбор требао и пре ту ствар предузети. Зашто није пре, ми не знамо. Ал' би хтели, да нам ти исти људи — ако хоће да им верујемо, е је њима заиста пукло срце са Ходошем — кажу: Зашто Саборски Одбор од 1879. до 1885. није извршио закључак сабора од 1879.; зашто га није извршио Саборски Одбор од 1885. до 1890.; зашто у ствари манастира нико не рече ни речи на сабору од 1892., у којем је било и више него десет радикала. Зашто се та реч није чула ни на сабору 1897. г., на којем су радикали били још бројнији, а све људи од љућег? Овај сабор је, истина, кратко време саборисао, али кад је било времена за многе којекакве интерпелације, било је бре, и за једну — ма и кратку, ал' наметну — и о Ходошу манастиру.

Но интерес ствари захтевао би, и у овом случају, да се рекриминације оставе на страну, а сви сложено, бар од сада, да приоимо око свега, што се учинити може на ревиндикацији нашег српског манастира и Ходоша и Св. Симеона.

Саопштно протопрезвитер Јерemiћ.

Румунска црква у XIX. веку.

(Наставак)

Кнеза Александра Кузу Румуни радо називају Петром Великим због оних рефорама, што их је извео у Румунији; али она штета, коју је он нанео земљи прогањањем цркве православне, његово јавно исмевање религије и његова заштита западних вероисповести на уштрб народне религије — сачињава битну разлику међу стварајућим генијем руске историје и злим разрушиоцем праоснова румунске историје. Чак и најбољи румунски историк Ксенопол указује на ту разлику између ова два владоца, када прича о религиозном карактеру прутског похода Петра Великог. За Александра Кузу такав подвиг не да се ни помислити: Он је за све време свога кнеже-

вања нештедимице гонио православље, које је он рђаво схватао; потпуно делећи мишљење румунских националиста, он је у православљу гледао преграду за слободан развитак румунског народа. Наступио је најжалоснији период у историји румунске цркве, чијој карактеристици, у кратким потезима, сада приступамо.

Тек што је само одстрањен био руски претекторат, који је обуздавао румунске националисте, одмах ови подиглоше читав рат против православља, као „фанариотске културе.“ Фанариоте су постале предметом исмевања чак и на позоришној бини, а истом исмевању подвргоше калуђере и калуђерство у опће, почеше говорити о потпуном уништењу калуђерства; против калуђера и епископа стараху се да подбуне и парохијско мирско свештенство. О калуђерима су и у парламенту говорили, да њих треба удаљити у пустињу — да се тамо моле за грешни људски род. С намером да се ограничи и ослободи калуђерство, издана беху црквена правила, по којима у калуђере могаху ступати само 60-то годишњи старци и 40-то годишње жене, а млађи од тог доба могли су ступати само богаљеви. Мирско свештенство чак је створило и заверу против калуђера и епископа. Поникоше два листа, који узеше себи задатак, да вређају епископе, калуђерство и сав строј православне цркве. Ну, уграбивши у своје руке власт, румунски либерали пођоше још даље: они стадоше у опће одбацити религију, потребу свештенства итд. „Та зашто развијати у народу сујеверу и утврђивати средњевековне предрасуде, нека разум ступи у своја права! Доле с поповима, тим поборницима таме, шарлатанцима, дерикожама народним! Да живи разум!“ Према таквом расположењу интелигенције на спрам православља и свештенства, Александру Кузу не беше тешко „реформирати“ румунску цркву по свом властитом уверењу. Пре свега црква беше лишена манастирских и уопће црквених добара. У Румунији беше два типа манастира: месних и посвећених или преклоњених грчким обитељима у Св. Земљи. Већ првих дана свога кнежевања А. Куза је смело изјавио свештенству, које је дошло да га поздрави, да ће конфисковати сва добра, која припадају иностраном свештенству. Али није он мислио пружити руку само на преклоњене манастире; иста судбина постиже и месне манастире, а пре

свега оне у Молдавској. Известивши претходно усмено митрополита молдавског Софронија Миклеску (1851.—1862. год.), да по вољи владе добра манастирска ступају под јурисдикцију департамента, румунски манастир Михаило Кагалничано, са својим помоћницима, уклонивши законито постављене игумане, те поставивши на вратâ манастира, с поља и изнутра, полицијске страже, преписао је сва покретна и непокретна добра манастирска у корист благајне државне, прогласивши непокретна добра (земље и шуме) за својину државе, а покретна (марву, екипаже), као и куће одредио је, да се имају продати на лицитацији.* Издржавање тако поробљених манастира узела је држава на себе. Исто тако поступано је и с манастирима у Влашкој; осим тога 30 манастира беше сасвим затворено; а имања им одузета. Та иста судбина постигла је и преклоњене манастире; с овима, истина, било је много више посла, јер се за њих заузеше патријарси, Русија и друге државе, али А. Куза, без обзира на све претње и вике дипломатске (у осталом често притворне), мирно је заузео и преклоњене манастире, тим пре, што је налазио силну потпору у својим поданицима, који, страшно омрзнувши фанариоте и фанариотску културу, само се радоваху, гледајући на мирне подвиге свога кнеза. То отимање црквених добара нанело је силан удар благостању румунске цркве, јер манастири у Румунији беху центар доброчинства и просвете у земљи тој. Напр. Њамецка лавра, коју је у XIV. веку основао један словенски калуђер, имала је велико сиротиште за престареле, дом за полуделе, духовну семинарију, штампарију и много сеоских школа. Сада све то беше разорено, куће продане појединцима или претворене у тамнице, а новце, што их добише за продате предмете, разграбише они, који управљаху тим послом. Најбогатија у своје време лавра Њамецка, која је играла врло важну улогу у историји румунске цркве, сада је у врло жалосном стању: служба се свршава само у једној цркви, калуђери (већином престарели) иду боси и издерани, јер им је издржавање врло јадно. Од државе добивају калуђери 200 франака на годину, али им се 150 франака задржава на прехранивање, које је врло оскудно и рђаво.

* Само конфисцирањем два манастира — њамецког и секског, — добила је држава суму у износу 2,123.183 К.

Здања се не очрављају по неколико година, те су на многим местима опала и грозно препукла. Једина је у Њамецком манастиру црква, у којој се свршава богослужење, али је увек сасвим празна, и ако у пролеће, лето и јесен посећују лавру ту многи богомољци, које је она, по нарочитом споразуму с државом, дужна бесплатно хранити и издржавати у току три дана. Сироти калуђери, пошто немају никаквих доходака, налазе себи неку зараду продавањем крстића, разних резбарија из дрвета, услужујући богомољце и т. д. Тако је и у другим манастирима; само што су они манастири, у којима нема арфундарика, још сиромашнији, а неки још од незатворених манастира изгледају као праве руине.

Друга важна црквена реформа кнеза А. Кузе беше проглашење независности (автокефалности) румунске православне цркве и преуређење њено по нарочитом антиканоничком обрасцу. Бадава је цариградски патријарх Софроније на сабору протествовао против самовоље румунске владе. Посланик патријархов са саборним решењем архим. Клеовул беше у Букурешту непријатељски примљен и окривљен да саставља заверу против владе, те буде под стражом послан цариградским путем у град Бурђево, на Дунаву. Кад се Клеовул повратио у Цариград, патријарх поново сазва сабор, на ком беше решено, да се за савет обрати другим православним црквама, а у том броју и Русији, те би сачињена официјална посланица руском Св. Синоду. Да би оправлао себе пред јавним мишљењем Европе, Куза је наредио, да се у разне стране новине разашљу дописи, у којима се доказује, да је главни узрок, што патријаршија цариградска не ће да дâ автокефалност румунској цркви, то, што се она боји тиме материјалних губитака по патријарашку благајну. Одговор на посланицу патријархову исто тако беше штампан у страним листовима; једном речи, Куза се свагда старао, да о свему извести јавно мњење Западне Европе, јер у њеној помоћи и непријатељском расположењу према Русији састоји се сва тајна успеха смелих подвига кнежевих. А тек што је дознао, да се патријарх обратио грчкој и руској цркви, Куза обећа, да ће ступити у преговоре с патријархом; али подбоден западним државама (у главном Француском) није испунио ни то обећање. Тада патријарх Со-

фроније по трећи пут сазва сабор на ком буде решено написати нову посланицу румунском кнезу с опровргнућем његова одговора и позивом, да се поврати законитом реду. Када у Русији добише посланицу цариградског патријарха, Св. Синод предаде Филарету московском да сачини одговор. Митрополит Филарет показа законити пут, којим се добија црквена самосталност: молити благослов и пристанак цариградског патријарха и осталих православних црква. Куза није пристао на то и продужи своју својевољну црквену политику. Управа православне румунске цркве беше поверена „генералном“ синоду, који је у потпуној зависности од световне власти; у број чланова синода уђоше: 1.) сви румунски епископи и 2.) по три посланика из сваке епархије с мандатом на 3 године, а могли су бити или свештеници или световњаци. У синоду председава митрополит влашки, који доби назив примас Румуније, ну он је у том синоду председник у име владара, а не силом свога сана. Синод се састаје једанпут у години. Право сазивати синод, спремати дневни ред, учествовати у данашњау синодалних наредаба, подносити решења на потврду кнезу, и остварити их — припада министру црквених послова. Ако ма ко од чланова синода усуди се изнети своје питање, тада министар црквених послова има право одмах затворити синод. Ако је прека потреба, да се синод ванредно састане, тада се епископи имају обратити с молбом министру црквених послова, који може пристати или непристати на сазив синода. У стварима, које се тичу вере и духовних предмета уопће, синод има законодавну и административну власт, али он нема права надзора над предавањем наука у семинаријама; исто тако нема права мешати се у питања о веротрпљивости и слободи савести, у којима грађанска власт сматра себе најкомпетентнијом. У румунској цркви не може бити другог језика до ли румунског. Закључци синода добивају силу закона тек после потврде кнежеве. Епархијални синоди састају се под председништвом епископа; састоје се из три за то изабрана члана и ректора семинарија. Год. 1865. беху те реформе допуњене новим законом: митрополите и епархијске епископе у Румунији поставља кнез, на предлог министра црквених послова. Митрополитима и епископима за духовне прекршаје суди синод,

а за друге преступе — касациони иуд. А да би једном за свагда еврчио са старим устројством, нарочитим чланком беше одређено: „да сви пређашњи закони, који су несагласни са данашњим узаконењима — уништавају се.“

(Свршиће се)

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Рођен дан Његове Светости патријарха Георгија.) У прошлу среду, 13. (26.) марта о. г., навршио је Његова Светост преузвишени господин патријарх наш *Георгије Бранковић* 72 године свога живота, и у име Божје отпочео седамдесет и трећу. Многим топлим молитвама, које су тога дана подизане Свевршњему за живот и здравље, за снагу и победу великих подвига љубљене Поглавице наше, за славу св. Цркве и напредак милога народа, придружимо најтоплије и своје молитве.

(Школски Савет) сазван је у седницу за 18. (31.) март о. г.

(Митрополитски Црквени Савет) сазван је у седницу за 2. (15.) април о. г.

(Саборски Одбор) држао је, као што је у овом листу већ јављено, своју пролетњу седницу 4., 5. и 6. марта о. г. и том приликом је донео свега 470 одлука. Осем оних предмета, о којима смо већ у прошлом броју реферовали (Сазив нар. цркв. сабора, Манастир Ходош, издавање пустаре Сирита под закуп и др., навешћемо овде још неколико главнијих одлука.

Хипотекарних зајмова је дозвољено око 90.000 круна. По што је пак наступило згодно време, да се привремено повишени каматњак од 7% може смањити, то је, као што смо јавили, саб. одбор одлучио, да се *камата* на хипотекарне зајмове, и то почињући са 1. јулом 1902, спусти на 6%. Ова мера ће добро доћи зајмотрашцима нарочито обзиром на то, што су код народно-црквених фондова и заклада најпробитачније погодбе за подизање зајма на непокретности, по што је поред, сарамерно, ниске камате слободно странкама (дужницима), да од времена на време и од главнице отилађују колико могу, — премда не морају; а осим тога се дужници, који не могу, из разних узрока, камате на време платити, не утужују одмах, него се чи-

таву годину дана чекају, што је у највише прилика велика благодет за дотичнога, да му се евентуално не продаје, свакако потребан, иметак. Према том ми нарочито упозоримо наш народ на те пробитачности и саветујемо му, да пре свега из нар. цркв. фондова и заклада тражи зајма кад му је зајма потребно. — После министарских отписа и дописа школскога савета решено је неколико молбеница за получење *припомоћи* из нар. цркв. јерархијскога фонда и овде истичемо одлуку, којом је дозвољена мировинска припомоћ умно оболелом јер. Милутину Трбићу, свештенику вршачком. — Услед наредбе саборског одбора од 1901. (види „С. Сион“ бр. 25. ех 1901.) поднео је архидијецезански и остали епархијски административни одбори (сем темишварског) *исказе* (списке), из којих се види, које су срп. прав. цркв. општине ове митрополије по закону правилно организоване, које пак нису, као и то, докле је која општина поднела *цркв. општине* и друге *рачуна* на преглед и финалисање, до које године су ти рачуни финалисани и т. м. Ови искази показују, да у главном добро стоји *ствар организације црквених општина*, јер су општине у свакој дијецези са изузетком 3—4—5 или 6 општина по закону организоване; ну са рачунима није тако, јер су многе општине у заостатку. Саборски је одбор, према појединим приликама, учинио сходна расположења ради уређења те ствари. — Узета су на знање многобројна извешћа епарх. административних одбора, да је против немарних цркв. општина због неплаћања *верозак. приноса и саборских трошкова* одређено овршно истеривање тих заостатака. Ми не можемо довољно препоручити црквеним општинама, да се постарају за времена, да ове трошкове и приносе свакако на време уплаћују, јер напослетку долази оврха, те се, без оправданог разлога, наваљују на православно српско житељство и трошкови, који се за оврхе плаћају. *Верозаконски принос и саб. трошкови су као и свака друга јавна пореза*, те се морају тачно и на време платити, иначе је саборски одбор приморан, да нареди, да се оврхом истерују те пристојбе. — Прегледано је неколико сведочаба питомачких; а у *стич. заклади Михајила Пајића* попуњено је једно питомачко место за нижу гимназију, и у одлуци сродника, који би према установљеном родословију имали права на то место, изабран је Бошко Пајић, ученик III. гимн. разреда у Карловцима. — У овој седници решено је око 20 утока. — Од многобројних фискалових извешћа и мишљења спомињемо овде нарочито извешће по којем је иза пок. Христине Јо-

вановића из Карловаца као чиста оставина припала фонду Св. Саве свота од преко пет тисућа круна? — Што се тиче *допунa (додатака) инвентара*, то је саборски одбор примио са изузетком неколико цркв. општина — инвентарске допуне (додатке) до укључно 1900. Међутим су приспели некоји инвент. дододаци и за 1901. — Саборски одбор је саслушао извешћа, која се односе на поједине *градње и оправке* епископских резиденција, а нарочито и на здање, у којем ће бити смештена врховна нар. цркв. авт. звања и у којем су удешене просторије за држање народно-црквених сабора и учинио је даља потребна расположења ради довршења градња и оправка. — Како ће се на јесен о. г. имати уставовити епископска дотација на даљи низ година, то су позвани архидијецезански и остали епарх. административни одбори, да поднесу најновији тачан *попис православних душа* у архидијецези и појединим епархијама. — Поводом *извешћа архиварева* о употреби списа патријарашке и нар. цркв. архиве у 1901. године учинио је саб. одбор сходна расположења за целисходније званичење. — Расписаће се стечај на *место протоколисте* саборског одбора, школскога и митрополитског црквенога савета. Исто ће се тако расписати стечај на једно *привр. помоћничко место код књиговодства* и благајнице н. ц. фондова и заклада. — Најпосле је доведено више одлука, које се односе на закупе сесија н. ц. јерархијског фонда.

(Радња епархијских власти Будимске дијецезе).

I. *Епархијска Конзисторија Будимска*, под председништвом Његова Високопреосвештенства г. епископа *Лукијана*, држала је у Будимпешти, дана 6/19. фебруара 1902. г., прву своју седницу, у којој су и ови важнији, предмети решени: — Публиковаће се отпис вис. министарства богочасти јереју Ст. Бурђевићу пароху у Чобанцу, којим му је у име полгодишње допуне свештеничке плате на 1.300 круна свота од 43 круне 44 ф. дозначена. — Известиће се удова покојнога јереја Јована Гојковића из Болмана о получењу државне припомоћи од 60 круна. — Узета је на знање и равнање наредба врх. МЦСавета, којом је забрањено у поступку у бракораводним парницама бракораводне пристојбе одмеравати и убирати. — Поднеће се кр. уг. статистичном звању податци о променама у свештенству и парохијама. — Потврђен је избор јереја Д. Мијатовића за пароха у ББацу, о чему ће се и всл. Саб. Одоор известити ради убирања пристојбе за свештеничко удовички мировински фонд. — Наредбено је црквеној општини у Шумберку,

да први сто с десне стране у женској цркви су-
 пружи тамошњег пароха има уступити. — Подељен
 је укор М. Стојановићу у ВБ., јереју Д. Грујићу
 забрањено је, да се кр. суду притужи и упу-
 њен је, да храни љубав и добри одношај са
 парохијанима. — Све поднесене молбе подручних
 свештеника и свештеничких удовица препоручиће
 се ради дочећа државне припомоћи — Умољена
 је редарска капетанија у ВПешти, да црквене ма-
 тиче и парохијске печате православне грчке цркве
 Пештанске од Емила Лике, старатеља те цркве оду-
 зме, и Дру Г. Тројаносу архимандриту преда, и о
 томе је и вис. министарство извешћено са молбом,
 да већ једном краја учини ненормалном стању, које
 у тој општини већ од дужег времена траје, јер ће
 се иначе свака свеза са том црквеном општином
 прекинути морати. — Узет је на знање извештај
 председништва комисије за полагање стечајног ис-
 пита, да је тај испит јереј С. Чампраг положио. —
 Узет је на знање прелаз Јелисавете Дер из Помаза
 из римокатоличке у православну веру, и сведочење
 о томе вратиће се парохијском звани ради чувања.
 — Поднеће се пресуда у бракоразводној парници
 Ане Флоре против Исе Радановића впреч. МЦСа-
 вету на више развићење. — Узет је на знање из-
 вештај јереја Ј. П., да је против оностране пресуде,
 којом је на једномесечну епитимију осуђен, поднео
 уток на вис. владу. — Није уважена молба јереја
 Св. Бољарића, да му се као катихети у Печују
 неходи погодност на државној жељезници за путо-
 вање, пошто је конзисторија ова са истопредметном
 молбом већ више пута одбијена била. — Одобрен
 је нови план иконостаса цркве у Ловри, који ће
 Евген Думча градоначелник у СА. и М. Харминац
 архитекта о свом трошку саградити, те је изражена
 најтоплија благодарност наведеним ктиторима. —
 Позваће се на одговорност црквена општина у
 Липови, да се изјави зашто није вољна извадити дрва,
 која прече, да се гробље живом оградом огради. —
 Извештај јеромонаха Д. Курјакова, духовника у Вацкој
 казниони, о раду његовој у 1901. г. узет је на по-
 вољно знање, те му је на том раду изражено при-
 знање. — Није удовољено молби неколицине оп-
 штинара у Вемени, да им се бивши парох јереј
 Св. Бољарић на њихову парохију поврати — Упу-
 њен је јереј Др. В. Димитријевић, да ученике, који
 такве средње школе похађају, за које не добија
 награду од вис. министарства, заједно са оном мла-
 дежи катихизира, за које награду ужива. — Раз-
 веден је брак и узет је на знање извештај конзи-
 сторијалног фискала о исходу рочишта о казненој

ствари против Емила Лике, у томе, да је овај осло-
 бођен, и да ће фискал против тога апелирати. —
 Препоручиће се свима црквеним општинама и па-
 рохијском свештенству сликарски завод сина Јосифа
 Хофрихтера у Рајхенау, да своје потребе у иконама
 како за цркве, тако и за домове из тог завода намире.
 — Издаће се наредба подручном свештенству, кад
 нарочито треба у цркви да проповеда, и да сваку
 ту проповед има конзисторији овој поднети и да
 предлог пријатеља народа: О. Г. Л. у предмету
 држања недељних и празничких јавних предавања
 уз помоћ учитеља и месне интелигенције оствари.
 — Обновиће се наредба о држању свештеничких
 исповести и зборовна и за овдашњи збор издате су
 теме на писмену израду, које има сваки па-
 рохијски свештеник израдити и путем окр. прото-
 презвитера по одржаном збору овамо поднети: 1.)
 Без обзира на постојећи пропис школске уредбе
 1872. г., ко би требао катихизирати у основној
 школи, учитељ или свештеник? 2.) Приказ и оцена,
 наставне основе за прав. вероисповедне школе —
 издана срп. прав. народно Школским Саветом 1895.
 г. За предавање науке вере на основу горње на-
 ставне основе у I—VI. разреду са једном учитељ-
 ском снагом, и специјалици наставни план за пре-
 давање науке вере на основу горње наставне основе
 у I—VI. разреду са једном учитељском снагом са
 ознаком, шта треба у школи сваког часа радити. —

*II. Епархијски Административни Одбор Бу-
 димски*, под истим председништвом и истога дана,
 држао је седницу, у којој су и ови — важнији
 предмети решени: — Позваће се управа манастира
 Грабовца, да своје рачунске вишке за г. 1899. и
 1900. благајни срп. нар. цркв. фондова што пре
 припошље. — Известиће се чланови свештеничко
 удовичког мировинског фонда, који желе признанице
 о својим уплатама, да СоДбору припошљу пристојбу
 за билет и поштарину. — Позваће се управа мана-
 стира Грабовца, да камату на дуг свој до конца
 1901. г. неодложно уплати код благајне нар. цркв.
 фондова. — Позваће се све оне цркв. општине, које
 о промени иметка свог у 1901. г. до сада извеш-
 таје још поднеле нису, да то прописаним начином
 што пре учине. — Позваће се Г. Бољарић окр.
 протопрезвитер и Г. Јанковић учитељ у Мохачу,
 да поднесу овамо ради даљег провађања превод
 списа, који се на уток њихов — уложени на вис.
 владу у предмету плаћања пристојбе и пароха за
 дунавски насип односе. Публиковаће се најновији
 исказ дуга верозаконског приноса и саборских тро-
 шкова, који општине под претњом оврхе за месец

дана имају намирити. — Издаће се на извиђење јереју Г. Голубу члану Административног Одбора пријава ЕШОдбора Будимског, да је потпредседник црквене општине у Чобанцу Евгеном Думчом на школске цели дарованих 100 К. на друге сврхе употребио. — Узет је на знање резултат оврхе, која је у Липови ради укупљања парохијала спроведена. — Позваће се црквена општина у Рац-Гарчину, да поднесе извод старе и нове грађовнице за тамошњу црквену порту, ради одређења праве границе истој. — Узето је на знање разрешавање црквено-општинског заступства у Борјаду и именовање управног одбора. — Упутиће се окр. протопрезвитер Мохачки, да сачини исказ целог дуга и потраживања општине у Печвару као и годишњег прихода и расхода, из кога би могло видети, је ли општина у стању дугове своје односно камате на исте без крњења коренитог иметка исплатити. — Препоручиће се све поднесене молбе црквених општина вис. министарству ради получења државне припомоћи. — Поднеће се вис. министарству рачун о државној припомоћи ради покрића епархијских управних трошкова за г. 1901., и молиће се иста припомоћ за 1902. г. — Признат је пријем своте од 30.654 круна од окр. протопрезвитера Будимског у име цене за продату парохијску и учитељску земљу у Срп. Ковину и издаће се исплаћени уговори о продаји тих земаља конз. фискалу са упутством ради издавања горњег новца под зајам уз пуцпарну сигурност. — Упутиће се црквена општина у ДНани, да црквени свод има што пре оправити. — Упутиће се црквена општина у Литоби, да бившем свом администратору јереју Л. Томићу дугујући парохијал за 15 дана исплати. — Позваће се црквена општина у Липови, да што пре поднесе план и трошковник о преустројењу парохијског дома. — Поднеће се вел. Саб. Одбору тражени податци и потребно разјашњење у предмету утока К. Михајловића, старатеља Вђарматске општине. — Вратиће се уговор јереја Ал. Плештића администратора у Ланчугу врху издавања под најам парохијске земље на допуну. — Дозвољена је оправка св. цркве у Батосеку. — Није одобрен избор Стевана Трушића за председника цркв. општине у Срп. Гарчину због неписмености његове, те је наређен нов избор. — Ослобођен је јереј Ст. Михалчић парох у К. од плаћања ануитета за подигнути шмрчак на тамошњем каналу, јер је то инвестиција, која на вечита времена гласи. — Није уважена оставка Петра Ђурковића председника у Бремену и издаће се сходно упутство за отклоњење узрока,

због којих је он оставку поднео. — Преиначена је пређашња онострана одлука, којом је плаћа протојереја К. Чупића за администрацију коморанске парохије уређена тако, да са овоз годином место 800 К. има примати 600 К. — Издаће се упутство црквеној општини у ББану за тачније вођење записника. — Одобрен је закључак цркв. општине у Мохачу у предмету отклоњења неправилности у тамошњој грађовници односно општинских некретнина. — Одобрено је основно писмо трију фундација цркв. општине у Мохачу. — Узето је на знање држање ванредних скупштинских седница у Мохачу и Пешти. — Признат је пријем вишак прихода Трнавске капеле од 350 К. у 1901. г. која уједно у овдашњу штедионицу уложен. — Позваће се све општине и парохијско свештенство, да до конца марта месеца поднесу сведојбе о томе, да су порез, које парохијске и општинске некретнине терети, за 1901. г. намирили. — Одобрени су уговори врху оправке „Бовдине куће“ у Балашафармату. — Одобрено је избор потпредседника, два члана цркв. одбора и 5 скупштинара у Будимској општини. — Одобрена је организација цркв. општине у Шиклушу. — Разјашњено је црквеној општини у Качфали, да П. Саркањац ни бирач не може бити, ако дугује општинских приреза. — Одобрено је избор два члана цркв. одбора и 3 скупштинара у Пешти. — Позваће се В. Ничовић старатељ цркве у Сигетвару, да поднесе обвезницу врху зајма свог од општине и грађовни извод свога имања. — Издаће се на изјасњење протест неколицине општинара у Батосеку тамошњем управном одбору у предмету уступања пролаза кроз црквену порту тамошњој политичној општини и позваће се исти одбор, да поднесе овамо и нацрт тог пролаза. — Није одобрен прорачун и разрез Липовско Безедечке општине из разлога, што се исти само на Липову односи, те ће се општина позвати, да и на Безедечане разреже на њих припадајуће своте, без обзира на то, што они у заступству општинском нису заступљени. — Умолиће се вел. Саборски Одбор поново, да Острогонској општини или подари 400 К. годишње припомоћи из јерархијског фонда на подмирење парохијала или пароху тамошњу даровану припомоћ „ad personam“ у плату његову урачунати дозволи. — Упутиће се општина у Вацу, да пароху свом има годишње $\frac{1}{4}$ део прихода Лепорине фундације за обнављање парастоса издавати. — Позваће се црквена општина у Ст. Београду, да ради решења питања о дотацији свога будућег пароха поднесе извештај како о постојећим завештајима, тако и о

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

парохијској земљи уз грунтовни извод те земље као **власнике** писмене исправе, на основу којих је та земља и власништво општине прешла. — Одобрен је рачун за 1901. г. цркве у Ивању и Трнави, за 1900 г. црквене општине у Шароку. — Вратиће се са примедбама на изјасњење односно прераду рачун црквене општине у Медини за 1901. и општине у Срп. Хидошу за 1900. год. — Одобрен је прорачун за 1902. г. општине у Ст. Андреји, Пешти, Срп. Ковину и Рацкозару. — Разрез одобрен за 1902 г. цркв. општине у Бану. — Прорачун и разрез одобрен за 1902. год. црквене општине у Чобанцу, Шиклушу, Срп. Титошу, Мохачу, Мезину, Борјаду и Вилању. — Прорачун је одобрен а разрез не за цркв. општину у Шумберку. — Није одобрен прорачун за цркв. општину у Батосеку. — Није одобрен разрез цркв. општине у ДСечују. —

(**Одликovanje**) Њег. Величанство краљ Србије Александар I. благоизволео је архимандриту и професору Богословије г. *дру Георгију Летићу* подарити орден Св. Саве III. степена. —

(† **Мајор Јован Стефановић Вилоски**.) Познати борац из 1848/9 године, врли тада јунак, а по томе и вредни књижевник, мајор *Јован Стефановић Вилоски*, преминуо је 12. (25.) марта о. г. у Бечу, у својој 82 години. Много је писао по разним српским листовима, а засебно је издао своје доживљаје из покрета 1848/9, (на српском и немачком језику) за тим „Регулисање река у Угарској“, „Теснаци на Казану“ и „Побочно надирање река“. Г. 1874. држао је предавање у једном Бечком географском друштву о току река у Угарској. На основу својих студија предказао је познату поплаву Сегедина. Нека је слава и вечан спомен врломе покојнику!

(† **Влада Марковић**) Четрдесетогодишњи учитељ српске вероисповедне школе у Митровици, *Влада Марковић*, преминуо је дана 6. (19.) марта о. г. Са покојником се опростио у цркви игуман Раванички г. Сергије Попић, а на гробу учитељ Стојановић. Честитом покојнику нека је лака земља и **вечна памат!**

(**Дарови Лазе Дунђерског**.) Приликом овогодишње скупштине Српске Банке у Загребу, поклонио је г. Лаза Дунђерски 1000 К. у цели што бољег заузимања око упућивања и унапређивања ваљаних младића на запад, трговину и све остале привредне струке, а обећао је да ће од сад на исту цель годишње свој стални прилог доприносити. — Своју тавгијему као члан управног одбора Српске Банке, у износу од 1000 К., поклонио је врли родољуб

српском девојачком интернату у Загребу. Слава му и хвала!

(**Дар Исидора Добровића**.) Познати родољуб и пријатељ сиромашне али ваљане занатлијске омладине, г. Исидор Добровић из Дарувара, поклонио је 25 акција Српске Банке у цели множења и подизања те омладине. Нека је и њему, на томе, хвала и слава! —

(**Радикалски сеоски филозоф**.) Неки радикалски сеоски филозоф, (веома налик каквом сеоском радикалском учитељу), наћеретао се, до миле воље, у подлисту 59. броја познатог Новосадског листа. По његовој би се филозофији народно благостање подигло и тиме кад би се порез „скинуо са земљорадничког оруђа и справа, а метнуо на сарану са помпом“...; народно здравље било би осигурано тек онда, кад би „и попове из њихових реверенди истресли, да не дижу прашине“....

Теорију ове националне економије и хигијене препоручујемо посведневном размишљању српских православних свештеника чланова српске народне радикалне странке. —

Једино таква теорија и била је „кадра продукovati автономни програм радикалне странке. А једино такав програм и доводи до попова без реверенде. Но о њима други. —

Разне белешке.

(† **Коломан Тиса**.) Некадањи петнаестогодишњи угарски министар председник *Коломан Тиса*, умро је у 72 својој години.

(**Укинута Загребачка опера**.) Кр. земаљска влада решила је, да се концем априла о. г. у Загребачком земаљском позоришту обустави неко време стална опера, оперета и с њима спојени балет, те одсада негује само драмска уметност. Укидане опере уследило је због великих кроничних дефицита кр. земаљског позоришта у Загребу, а баш поводом оперске режије. —

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј.

17 2—3

На упражњено место учитеља и учитељице на срп. вероисповедним школама у Срп. Пардању (торонтал).

Плата је учитељу: за редовну школу 800 круна; за пофторну школу 80 круна; 2 ланца и 600□ оранице, све терете учитељ плаћа; за паушал 10 круна; 2 хвата тврдых дрва за своју

потребу и стан у нарави, а поред стана половина баште.

Плата је учитељици: за редовну школу 600 круна; за пофторну школу 80 круна; за паушал 10 круна; 1¹/₂ хват тврдох дрва за своју потребу стан у нарави од једне собе и кујне и половина баште.

Дужности су им прописане школ. уредбом од 1872 год. Осим тога учитељ је дужан при сваком богослужењу за десном певницом појати, а учитељица ће ручни рад предавати свима ученицама.

Учитељ ће држати шест мушких разреда, а учитељица шест женских. Обадвоје ће уживати и квинквенале. Рок је овоме стечају за шест недеља од првога уврштења у „Сиону“. Молбе с прилозима слати потписаном управитељу.

Из седнице школ. одбора, држане у Срп. Пардању 4. (17.) марта 1902. год. —

Љубомир Велић поп Драгутин Мојић
перовођа и пр. учитељ. управитељ школски

СТЕЧАЈ. 18 1-3

На упражњено учитељско место у Дињашу, овим се расписује стечај. — Редовна плата учитељу је 800 круна, у име пофторне школе 4 ланца ораће земље, на коју учитељ порез и еквивалент плаћа; за економску школу ако је за исту оспособљен 80 круна, за свој огрев 80 круна; за паушал 20 круна. — Осим тога уживаће стан од 2 собе, кујне, коморе, шуне, штале и баште од 400² хвати.

Изабраном учитељу снадаће у дужност шк. уредбом прописане предмете у школи предавати, децу у цркв. појању обучавати, и недељом и празником при богослужењу у цркви појати.

Рок стечају 6 недеља од првог уврштења.

Молбенице са нужним сведоџбама, ваља слати на месни школски одбор.

Из седнице месн. шк. одбора држане у Дињашу 10. (23.) марта 1902. год.

Школски Одбор.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари и то: светлих и црних одежа, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, бивота, рипида, целиваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, историјских слика, свештеничког одела и т. д. Ко имаде потребе од ових ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

✻ ✻ ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО. ✻ ✻

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова — на позив — поднашам на углед сваковрне мустре, робу, цртеже, предрачуна и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини.

С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, Дунавска улица.

1-20 19

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплата књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 191.